

Demensvennlig bibliotek

Digtalt påfyll 28.08.25

Om demens

- Demens er en fellesbetegnelse for flere kroniske sykdommer som rammer hjernen. Sykdommene utvikler seg over tid og fører til endringer på områder som hukommelse, språk og væremåte.
- Demens påvirker evnen til å fungere i dagliglivet. Det viktigste kognitive symptomet er redusert hukommelse.
- Demens kan også medføre språksvikt, rom og retningsproblemer samt svekket tanke, kommunikasjons- og orienteringsevne.
- Personer som rammes av demens, får vansker med å anvende innlærte ferdigheter eller å mestre dagliglivets funksjoner.

Demensplan 2025

- Demensplan 2025 er regjeringens tredje handlingsplan for dette området.
- Målsetting om økt kunnskap i samfunnet om demens
- Personsentrert omsorg – ivaretagelse av språk – forhindre isolasjon
- Til tross for sykdommen, skal mennesker med demens/kognitiv svikt kunne oppleve mestring og leve aktive og meningsfulle liv.
- Personer med demens skal bli møtt med forståelse, respekt og et tjenestetilbud som bidrar til trygghet og forutsigbarhet.

Hvorfor trenger vi demensvennlige bibliotek?

- Utbredelse av demens og kognitiv svikt i den norske befolkningen nå og årene som kommer
- 100 000 mennesker i Norge er rammet av sykdommen, 400 000 pårørende. Man regner med en dobling i løpet av de neste 20 årene
- Mange hjemmeboende. Personer i ulike faser av sykdommen.
- Folkebibliotekene kan bidra til et demensvennlig samfunn ved å være en trygg møteplass med tilrettelagte tjenester
- Bidra med meningsfulle aktiviteter. Få personer med demens ut av isolasjon. Mestringsfølelse. Vedlikehold av språk

Forhistorie/hva skjer nå?

- Deichman Oppsal som foregangsbibliotek og inspirasjon, ble alders- og demensvennlig i 2018, prosjekt
- Trøndelag fylkesbibliotek tok opp tråden fra Oppsal i Erasmus+-prosjektet Books Without Borders
- Nasjonalforeningen for folkehelsen koblet på
- Demensvennlige bibliotek tema i fylkesbiblioteksjefkollegiet
- Initiativ fra Nasjonalforeningen til fylkesbibliotekene om satsing/samarbeid
- Fylkesbiblioteknettverk opprettet - de fleste fylkene deltar
- Ressurs i Kompetansebanken

Ressurs på kompetansebanken

RESSURS

Kunnskap om demens

RESSURS

Formidling til personer med demens

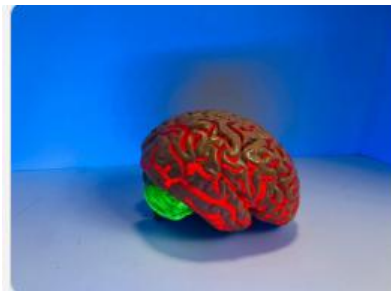

RESSURS

Universell utforming for personer med demens

Kunnskap om demens

Om demens – Nasjonalforeningen for folkehelsen

Det finnes ulike typer demenssykdommer, og de fleste utvikler seg gradvis og over tid. Nasjonalforeningen for folkehelsen har informasjon om de ulike sykdommene, symptomer og råd. Denne siden kan være nyttig for deg som bibliotekansatt for å få litt grunnleggende kunnskap om demens.

[Kunnskap om demens →](#)

Kognisjon og demens – Nasjonalt senter for aldring og helse

Nasjonalt senter for aldring og helse gir offentlig og forskningsbasert kunnskap og oppløring. Her finner dere verktøy og fakta om demens og aldring.

[Kunnskap om demens →](#)

Nettkurs om demensvennlige samfunn

Nasjonalforeningen for folkehelsen tilbyr et nettkurs som er tilgjengelig for kommuner og fylkeskommuner som de har tegnet avtale med. Foreløpig har Trøndelag, Vestland, Rogaland og Telemark avtaler som gjelder hele fylket. Hvis ditt bibliotek ligger i ett av disse fylkene kan du få tilgang til kurset. Det kan du også få om din kommune er en demensvennlig kommune med avtale. Bibliotekutvikling Vestland har laget en veiledning tilpasset bibliotekene.

[Til nettkurset \(for kommuner og fylkeskommuner med avtale\) →](#)

[Veiledning til nettkurset →](#)

Demensvennlige kommuner

Over halvparten av landets kommuner er med i Nasjonalforeningen for folkehelse sitt arbeid for et mer demensvennlig samfunn. Den enkelte kommune ved ordfører inngår avtale om kursing av ansatte etter Nasjonalforeningens mal.

Dersom din kommune er demensvennlig kan du som jobber på bibliotek også

Formidling til personer med demens

Lesevenn, tidligere leseombud

Lesevenner er frivillige som leser høyt for dem som ikke kan eller har kapasitet til å lese selv. Som oftest står de i forbindelse med folkebibliotek som er med i Leser søker boks Bok til alle-nettverk. En lesevenn kan være en historieforteller og gledesspreder, et lyspunkt i hverdagen og en som tar med lytteren ut i verden. Leser søker bok blir fra 2025 en del av Stiftelsen Lese.

[Les mer →](#)

Eldrebibliotekar

Les om Sør-Varanger kommunes aldersvennlige bibliotek tjenester tilpasset eldre og personer med demenssykdom

[Les mer →](#)

Oasen bibliotek

Biblioteket i Fyllingsdalen. Du finner oss i andre etasje på Oasen senter.

med Svein Olav Steindal

[Åpningstider](#)

[Kontakt](#)

Adresse: Folke Bernadottes vei 52, 5147 Fyllingsdalen

Litteraturformidling
til personer
med demens

Universell utforming for personer med demens

Tilrettelegging av lokaler – sju områder

Når vi skal tilrettelegge for personer med demens, er det spesielt sju områder som krever ekstra oppmerksomhet. Hvert punkt på listen under har en direktelenke til en kort informasjonsfilm (utarbeidet av Nasjonalforeningen for folkehelse).

1. [Veien og gulvet vi går på](#)
2. [Bruk av kontraster og farger](#)
3. [Bruk av skilt](#)
4. [Lys og lysforhold](#)
5. [Orden og ryddighet](#)
6. [Enkel og brukervennlig teknologi](#)
7. [Gjenkjennelighet](#)

Mer informasjon rundt områdene og filmene finner du her: [Demens og universell utforming](#)

Husk at du også finner utfyllende informasjon dersom du har tilgang til [nettkurset fra Nasjonalforeningen for folkehelse om demensvennlig samfunn](#) og veilederen med de bibliotekretta oppgavene .

Takk for oss!

Spørsmål eller innspill til ressursen?

Kontakt:

Mette Vaag

metva@trondelagfylke.no

Trine Lise Mellem

Trine.mellem@tromsfylke.no

Silje Jansen Nybø

Silje.Jansen.Nybo@vlfk.no

